

Розрахунки та використання РРО/ПРРО та терміналів: акценти безштрафної роботи після 1 жовтня 2023 року

Губіна Ірина

Незалежний експерт, консультант

Вебінар 19.10.2023

План

- 1. Обов'язковість використання РРО/ ПРРО VS відповідальність: з 1 серпня 2023, 1 жовтня 2023 чи з...1 січня 2022? Розбираємося в деталях!
- 2. РРО/ПРРО-забав'язані: хто вони? Згадуємо головні алгоритми та правила щодо застосування РРО/ПРРО. Як визначити розрахункові операції і як довести податківцям, що операція не є розрахунковою.
- 3. А раптом все ж можна без нього?!... Коли законно можна приймати готівки та оплату карткою без РРО /ПРРО: обираємо підходящий варіант (оплата через касу банку, ПТКС, QR-код, інш.)
- 4. Платіжний термінал: коли та кому необхідно мати, чи замінює РРО/ПРРО застосування платіжного терміналу, особливості технічного поєднання з РРО та ПРРО, які впливають на застосування відповідальності по Закону про РРО
- 5. Відповідальність щодо приймання безготівкових платежів: кому та які штрафи загрожують, що змінилося через Закон про платіжні послуги.
- 6. Невикористання РРО/ПРРО до та під час воєнного стану: чи будуть податківці штрафувати? Що саме підкорегував законодавець у нормах щодо воєнної відповідальності. Які штрафи та за які порушення можуть застосувати: визначаємо зону ризику
- 7. Головні акценти роботи з РРО/ПРРО:
 - - Програмування назви товарів. Кому очікувати спрощену форму чеку РРО
 - - Проведення знижок, передоплат, повернення грошей та виправлення помилок
 - - Як надавати чек РРО/ПРРО покупцю: аналіз популярних помилок та практик

РРО/ПРРО ТА ВОЄННИЙ СТАН

На період воєнного стану **не призупинено** дію Закону про РРО та не зроблено виключень для окремих категорій осіб.

Призупинена лише можливість застосування **фінсанкцій** по Закону про РРО (із виключеннями).

Трансформація відповідальності, яка відбулася завдяки **Закону № 3219** фактично «зупинила» **обов'язковість використання РРО/ПРРО** (окрім окремих видів діяльності).

Анонсованого владу на початку ВС **мораторію** для підприємців по застосування РРО/ПРРО **не сталося**

РРО-ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, П.12 Р.ІІ ЗАКОНУ ПРО РРО

До 01 серпня 2023 року

Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, санкції за порушення вимог цього Закону не застосовуються, **крім санкцій** за порушення порядку здійснення розрахункових операцій при продажу **підакцизних товарів**.

Після 01 серпня 2023 року

Суб'єкти господарювання звільняються від відповідальності за порушення вимог цього Закону, вчинені ними у період з 1 січня 2022 року до 1 жовтня 2023 року, **крім відповідальності за порушення** порядку здійснення розрахункових операцій при продажу **підакцизних товарів**, здійснення діяльності з купівлі/продажу **іноземної валюти**, діяльності у сфері **організації та проведення азартних ігор**

РРО-відповідальність у воєнний час. Для всіх

З 1 січня 2022 року до 1 жовтня 2023 року
П.12 р.ІІ Закону про РРО

- Суб'єкти господарювання **звільняються від відповідальності** за порушення вимог цього Закону, **крім відповідальності** за порушення порядку здійснення розрахункових операцій при продажу **підакцизних товарів**, здійснення діяльності з купівлі/продажу іноземної валюти, діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор

З 1 жовтня 2023 року до дати завершення події за Переліком № 309
П.14 р.ІІ Закону про РРО

- суб'єкти господарювання звільняються від відповідальності за вчинені ними порушення вимог цього Закону (**крім порушень** порядку здійснення розрахункових операцій **при продажу підакцизних товарів**) вчинені ними при продажу товарів, наданні послуг **на територіях за Переліком № 309 (р.І та р.ІІ)**

РРО-відповідальність

- **Загальний штраф**
 - **100 відсотків** вартості проданих з порушеннями, встановленими цим пунктом, товарів (робіт, послуг) - за порушення, вчинене **вперше**;
 - **150 відсотків** вартості проданих з порушеннями, встановленими цим пунктом, товарів (робіт, послуг) - за кожне **наступне вчинене порушення**
 - проведення розрахункових операцій з використанням реєстраторів розрахункових операцій, програмних реєстраторів розрахункових операцій або розрахункових книжок **на неповну суму вартості проданих товарів (наданих послуг)**;
 - **непроведення розрахункових операцій** через реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій з фіскальним режимом роботи;
 - **невидача (в паперовому вигляді та/або електронній формі) відповідного розрахункового документа**, що підтверджує виконання розрахункової операції, або проведення її без використання розрахункової книжки на окремому господарському об'єкті такого суб'єкта господарювання:
-

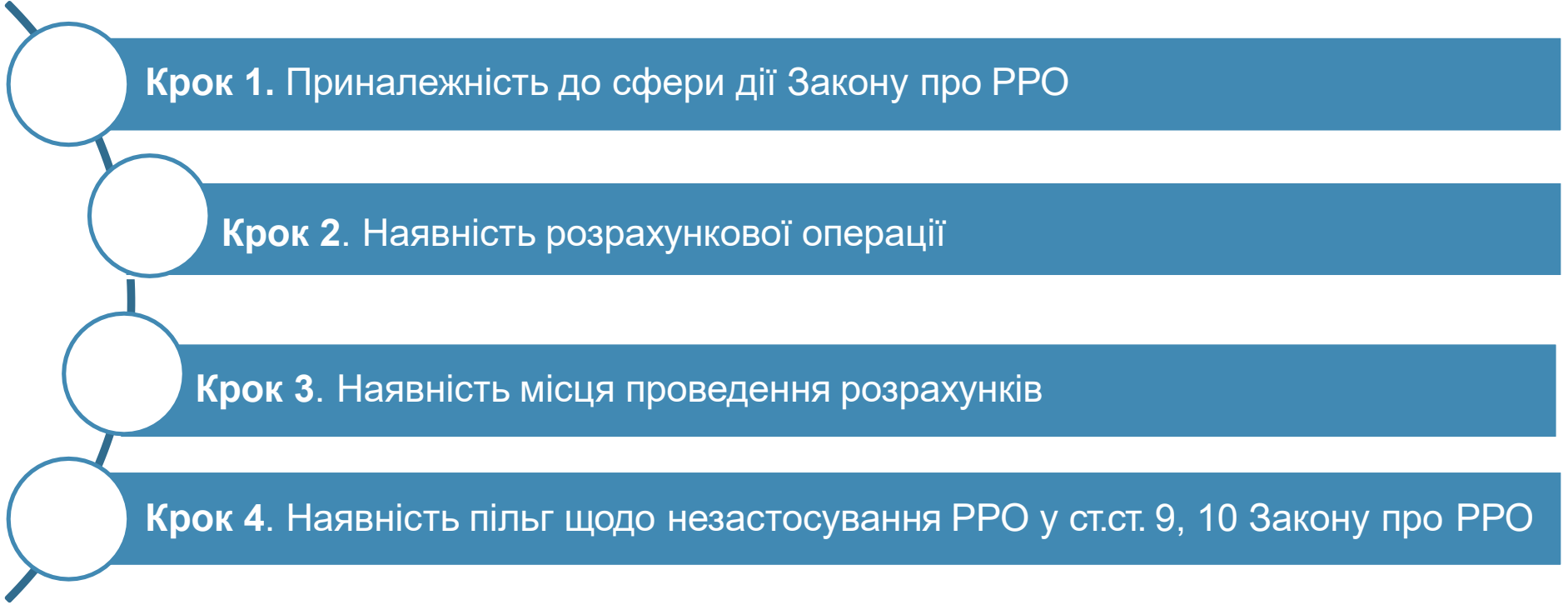
РРО-відповідальність

- <...>
- **продаж товару без застосування РРО та/або ПРРО не є триваючим порушенням**, а невидача касового чеку, під час кожного продажу товару, визнається **окремим порушенням**, то наступне незастосування РРО та/або ПРРО при продажу товарів (наданні послуг) є окремим порушенням, тобто **наступне незастосування РРО та/або ПРРО чи невидача чеку, буде вважатись повторним порушенням**.
- <...>
- Таким чином, у разі виявлення **під час перевірки** суб'єкта господарювання підтверджених належним чином **фактів неодноразових порушень** вимог щодо застосування РРО та/або ПРРО, до суб'єкта господарювання застосовуються фінансові санкції, зокрема, за **першу з таких операцій** – штраф, як за **перше** порушення, а **за кожну наступну** – **як за наступне порушення**

РРО-відповідальність

- За порушення вимог цього Закону до суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції за товари (послуги), за рішенням відповідних контролюючих органів застосовуються фінансові санкції у таких розмірах <...>
- **100 відсотків** вартості проданих з порушеннями, встановленими цим пунктом, товарів (робіт, послуг) - за порушення, **вчинене вперше**;
- **150 відсотків** вартості проданих з порушеннями, встановленими цим пунктом, товарів (робіт, послуг) - **за кожне наступне вчинене порушення**

ТОП-4 питань використання РРО/ПРРО

Крок 1. Приналежність до сфери дії Закону про РРО

Крок 2. Наявність розрахункової операції

Крок 3. Наявність місця проведення розрахунків

Крок 4. Наявність пільг щодо незастосування РРО у ст.ст. 9, 10 Закону про РРО

Коли застосовувати РРО/ПРРО

Наявність:
розрахункової операції (у готівковій чи безготівковій формі)
місця проведення розрахунків

ТАК !

сфера діяльності:
торгівля, громадське
харчування, послуги

ТАК !

**РРО /
ПРРО**
застосовується

**Відсутність виключень
щодо незастосування
РРО/ПРРО** згідно зі ст. 9,
ст. 10 Закону про РРО та
ПКУ

НІ !

Сфера дії закону про РРО

- Цей Закон визначає правові засади застосування реєстраторів розрахункових операцій та програмних реєстраторів розрахункових операцій у сфері **торгівлі, громадського харчування та послуг**.
- Дія його поширюється на усіх суб'єктів господарювання, їх господарські одиниці та представників (уповноважених осіб) суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції у готівковій та/або безготівковій формі.
- *преамбула до Закону про РРО*
- <...>
- **сплата вступних, членських і цільових внесків** згідно із Законом № 265 **не є розрахунковою операцією** за товари (послуги), розрахунки за які можуть здійснюватись у касі підприємства без застосування РРО.
- *лист ДФСУ від 04.11.2015 р. № 23517/6/99-99-22-07-03-15*

Розрахункова операція

Розрахункова операція, ст. 2 Закону про РРО

- приймання від покупця готівкових коштів, **платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг);**
- видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу);
- а у разі застосування **банківської платіжної картки** – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця;
- **або у разі повернення товару (відмови від послуги),** оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця

Розрахункова операція

Розрахункова операція

- Приймання готівки
- Приймання ЄПЗ – еквайринг
- **ВАЖЛИВО!!!** Покупець надає свої реквізити, продавець приймає

Нерозрахункова операція

- Приймання безготівкового переказу (за реквізитами IBAN, реквізитами картки, іншими реквізитами)
- **ВАЖЛИВО!!!** Продавець надає свої реквізити покупцю для оплати

Пільги Закону про РРО

Стаття 9

- Дає можливість працювати **без РРО/ПРРО або будь-яких замінників**
- **Не встановлює** обмежень щодо розміру доходів
- Є вимоги щодо видів діяльності та особливостей їх проведення
- В деяких випадках вимагає видачу конкретних документів споживачу

Стаття 10

- Дає можливість працювати без РРО/ПРРО **за умови використання РК та КОРО**
- **Встановлює** обмеження щодо обсягу доходу, в залежності від видів діяльності
- Є вимоги щодо видів діяльності та особливостей їх проведення

Пільги Закону про РРО, ст.9

- **Стаття 9.** Реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій, та розрахункові книжки не застосовуються:
- 1) при здійсненні ***торгівлі продукцією власного виробництва*** (крім технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту, лікарських засобів, виробів медичного призначення, ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння) ***підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності***, крім підприємств торгівлі та громадського харчування, у разі проведення розрахунків у касах цих підприємств, установ і організацій з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних уповноваженою особою відповідного суб'єкта господарювання;

Пільги Закону про РРО, ст.9

- 4) при *продажу проїзних і перевізних документів* на залізничному (крім приміського) та авіаційному транспорті з оформленням розрахункових і звітних документів та на *автомобільному транспорті з видачею талонів, квитанцій, квитків з нанесеними друкарським способом серією, номером, номінальною вартістю*, а також при *продажу білетів державних лотерей* через електронну систему прийняття ставок, що контролюється у режимі реального часу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, та *квитків на відвідування культурно-спортивних і видовищних закладів*;
-

Пільги Закону про РРО, ст.9

- 11) при продажу води, молока, квасу, олії та живої риби з **автоцистерн, цистерн, бочок та бідонів**; страв та безалкогольних напоїв у **їдальнях і буфетах загальноосвітніх навчальних закладів і професійно-технічних навчальних закладів під час навчального процесу**;
 - 12) якщо в місці отримання товарів (надання послуг) операції з розрахунків у готівковій формі не здійснюються (**склади, місця зберігання товарів, оптова торгівля тощо**);
 - <....>
 - 14) при здійсненні розрахунків **за послуги** у разі проведення таких розрахунків виключно за допомогою **банківських систем дистанційного обслуговування** та/або **сервісів переказу коштів**.
-

Перелік № 1336

- Роздрібна торгівля **на території села, селища товарами** (крім підакцизних товарів), що здійснюється фізичними особами - підприємцями, які сплачують єдиний податок.
- **Цей пункт не застосовується за наявності хоча б однієї з таких умов:**
 - така роздрібна торгівля здійснюється в торговельному об'єкті, в якому також здійснюється торгівля **підакцизними товарами**;
 - такими фізичними особами - підприємцями **також здійснюється дистанційна торгівля**, зокрема через Інтернет;
 - сільськими, селищними, міськими радами **прийнято рішення про обов'язкове застосування** на території села, селища реєстраторів розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій для форм і умов проведення діяльності, визначених у цьому пункті.

Умови застосування Порядку № 1336

Установити граничний розмір річного обсягу розрахункових операцій з продажу товарів (надання послуг), у разі перевищення якого застосування реєстраторів розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій є обов'язковим, для форм та умов проведення діяльності, визначених у:

- **пункті 1 переліку - 167 розмірів мінімальної заробітної плати**, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, на один структурний (відокремлений) підрозділ (пункт продажу товарів); (**1085500 грн.**)
- пунктах 2, 3, 5, 6, 13, 14, 17, 22, 23, 27 переліку - **500 тис. гривень на один суб'єкт господарювання**;
- пунктах 4 і 7 переліку - **250 тис. гривень** на один структурний (відокремлений) підрозділ (пункт продажу товарів (надання послуг)). <...>

Умови застосування Порядку № 1336

- Для форм і умов проведення діяльності, визначених у пунктах 8-11, 15, 19, 21, 25, 26 переліку, граничний розмір річного обсягу розрахункових операцій **не встановлюється**.

П.2 Постанови № 1336

Дія цієї постанови не поширюється на суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю підакцизним и товарами.

П.2-1 Постанова № 1336

Як отримати кошти на рахунок?

Оплата через касу банка
Використання ПТКС (банк, фінустанова)
Оплата через клієнт-банк
Оплата по QR-коду

Оплата через касу банка

Використання ПТКС (банк, фінустанова)

Оплата через клієнт-банк

Оплата по QR-коду

QR-код

- Відповідно до п. 13 ст. 1 Закону України від 30 червня 2021 року № 1591-IX «Про платіжні послуги», який вводиться в дію з 01 грудня 2022 року, електронний платіжний засіб – платіжний інструмент, реалізований на будь-якому носії, що містить в електронній формі дані, необхідні для ініціювання платіжної операції та/або здійснення інших операцій, визначених договором з емітентом.
- Тобто, QR-код у розумінні законодавства, що регулює розрахункові операції, не є платіжним засобом. При цьому, застосування РРО та/або ПРРО залежить не від форми розрахункових операцій, а від способу отримання коштів суб'єктом господарювання (продавцем), як оплати за товар (послугу).
- Враховуючи викладене, суб'єкт господарювання (продавець) **не зобов'язаний застосовувати РРО та/або ПРРО** у разі реалізації товарів, робіт (послуг), оплата за які здійснюється за допомогою **QR-коду, в якому закодовані повні банківські реквізити рахунку у форматі IBAN такого суб'єкта господарювання.**
- Водночас, у разі здійснення розрахунків за допомогою QR-коду, в якому закодовані реквізити для оплати, будь-якого іншого електронного платіжного засобу, відмінного від реквізитів рахунку у форматі IBAN, – застосування РРО та/або ПРРО є обов'язковим.
 - *Головне управління ДПС у Кіровоградській області*

Використання POS-терміналів

- Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591-IX – набув чинності з **1 серпня 2022 року.**
 - Постанова КМУ «Про здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням спеціальних платіжних засобів» від **29.09.2010 р. № 878 – втратила чинність з 1 січня 2023.**
 - Постанова КМУ «Про встановлення строків, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги)» від **29.07.2022 р. № 894 – набула чинності з 1 січня 2023**
-

Обов'язковість POS-терміналів

До 1 січня 2023 року

- Діє Постанова КМУ № 878
- Обов'язковість терміналів **для тих, хто використовує РРО/ПРРО**
- Є виключення – пільги, хто може не використовувати POS-термінали

Після 1 січня 2023

- Діятиме Постанова КМУ № 894
- Обов'язковість терміналів **не залежить** від факту обов'язковості використання РРО/ПРРО
- Є терміни впровадження терміналів з **2023 до 2026 року**
- Є виключення – пільги, хто може не використовувати POS-термінали

Хто може працювати без терміналу після 1 січня 2023 року

- **Поступове впровадження безготівкових розрахунків, в залежності від розміру населених пунктів**
- **До 1 січня 2026 року** - торговці – ФОПи- платники ЄП 1ї групи, торговці, які здійснюють торгівлю з використанням торгових автоматів, виїзну (виносну) торгівлю, продаж власноручно вирощеної або відгодованої продукції.
- **Незалежно від дати впровадження - торговці**, які провадять господарську діяльність на територіях територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), перелік яких затверджено наказом Мінреінтеграції, **та протягом трьох місяців після припинення проведення воєнних (бойових) дій** на таких територіях та/або деокупації, звільнення від оточення (блокування) цих територій.

■ П.1, п.2 Постанови № 849

Поетапне провадження POS-терміналів

Розмір населеного пункту*	Впровадження терміналів*
понад 25 тис. осіб	з 1 січня 2023 р.
від 5 до 25 тис. осіб	з 1 січня 2024 р.
менше ніж 5 тис. осіб	з 1 січня 2025 р.
<i>*Крім ФОПів 1 групи</i>	

Використання POS-терміналів: ДПСУ

- ДПС наголошує, що у платників податків, які здійснюють діяльність у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг і які відповідно до закону мають використовувати РРО, **обов'язок забезпечити обов'язкове приймання спеціальних платіжних засобів** для здійснення розрахунків за продані товари (виконані роботи, надані послуги):
 - **не зникає** через невиконання ними вимог Закону «Про застосування РРО у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР (далі – Закон № 265);
 - **не залежить** від наявності або відсутності РРО або платіжного терміналу в приміщенні торговельного об'єкту.
- Відповідальність за порушення такого обов'язку застосовується додатково до **фінансових санкцій** за порушення Закону № 265.

■ *За матеріалами ДПСУ*

POS-ТЕРМІНАЛИ: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Статтю 163 прим 15 КУпАП визначено, що порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі <...> недотримання установлених законодавством вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів -

тягне за собою накладення штрафу на **фізичну особу - підприємця, посадових осіб юридичної особи** від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (**1700 – 3400 грн.**)

Дія, передбачена частиною першою ст. 163 прим 15 КУпАП, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (**8500 – 17000 грн.**)

ЗІР, категорія 109.19

POS-ТЕРМІНАЛИ: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У разі порушення законодавства про захист прав споживачів суб'єкти господарювання сфери торговельного та інших видів обслуговування несуть відповідальність за:

<...>

обмеження або відмову в реалізації прав споживачів, установлених частиною другою статті 17 цього Закону, - **у розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

8500 грн.

П.12 ч.1 ст.23 Закону про Захист прав споживачів

Суми штрафів зараховуються до державного бюджету.

ч.2 ст.23 Закону про Захист прав споживачів

Назва в чеку

- Фіскальний чек має містити такі обов'язкові реквізити:
 - <...> назва товару (послуги), вартість, літерне позначення ставки ПДВ (рядок 10); <...>
 - п. 2 р. II Положення № 13
 - **назва товару (послуги)** - слово, поєднання слів або слова та цифрового коду, які відображають споживчі ознаки товару (послуги) та **однозначно ідентифікують** товар чи послугу в документообігу СГ;
 - п. 2 р. I Положення № 13
 - У разі відсутності в документі хоча б одного з обов'язкових реквізитів, а також недотримання сфери його призначення, **такий документ не прийматиметься як розрахунковий.**
-

Обов'язок надання чеку

- Суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі <...> зобов'язані:
- <...>
- надавати особі, <...> в обов'язковому порядку **розрахунковий документ встановленої форми та змісту на повну суму проведеної операції**, створений в паперовій та/або електронній формі <...>
- **відтворюванням на дисплеї** <...> пристрою, на якому встановлений програмний реєстратор розрахункових операцій QR-коду, який дозволяє особі здійснювати його **зчитування та ідентифікацію** із розрахунковим документом за структурою даних, що в ньому міститься,
- та/або надсиланням **електронного розрахункового документа** на наданий такою особою абонентський номер або адресу електронної пошти

■ п. 2 ст. 3 Закону про РРО

Неналежне надання чеку

- Враховуючи викладене, якщо суб'єкт господарювання, який застосовує ПРРО, створив в електронній формі фіскальний чек та надіслав його на наданий споживачем (покупцем) абонентський номер або адресу електронної пошти, то розрахунковий документ вважається виданим споживачу.
 - У разі **невиконання цієї вимоги** (фіскальний чек не створено в електронній формі та не надіслано споживачу в зручний для нього спосіб) передбачена відповідальність згідно з п. 1 ст. 17 Закону № 265.
 - За матеріалами Західне міжрегіональне управління ДПС по роботі з ВПП
-

Неналежне надання чеку

- Чи вважатиметься обов'язок надавати споживачу (в контексті звернення - клієнту) розрахунковий документ виконаним, за умови, що йому буде надаватись не розрахунковий документ встановленої форми та змісту, а **спеціальний ідентифікатор, за допомогою якого клієнт зможе завантажити належний йому розрахунковий документ** за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи Товариства, яка включає в себе офіційний сайт Товариства, особистий кабінет клієнта Товариства, тощо?
 - <...>
 - Наведений Товариством спосіб **є прямим порушенням вимоги** щодо надання саме розрахункового документа встановленої форми та змісту споживачу, яка встановлена п. 2 ст. 3 Закону № 265.
- ІПК від 31.08.2021 р. № 3164/ІПК/99-00-07-05-01-06

Неналежне надання чеку

- Чи вважатиметься обов'язок надавати споживачу (в контексті звернення - клієнту) розрахунковий документ виконаним, за умови, що йому буде надаватись не розрахунковий документ встановленої форми та змісту, а **спеціальний ідентифікатор, за допомогою якого клієнт зможе завантажити належний йому розрахунковий документ** за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи Товариства, яка включає в себе офіційний сайт Товариства, особистий кабінет клієнта Товариства, тощо?
 - <...>
 - Наведений Товариством спосіб **є прямим порушенням вимоги** щодо надання саме розрахункового документа встановленої форми та змісту споживачу, яка встановлена п. 2 ст. 3 Закону № 265.
- ІПК від 31.08.2021 р. № 3164/ІПК/99-00-07-05-01-06

Дякую за увагу!

Ірина ГУБІНА

*незалежний консультант, експерт з
питань бухгалтерського обліку та
оподаткування, CAP, DipIFRrus*

